

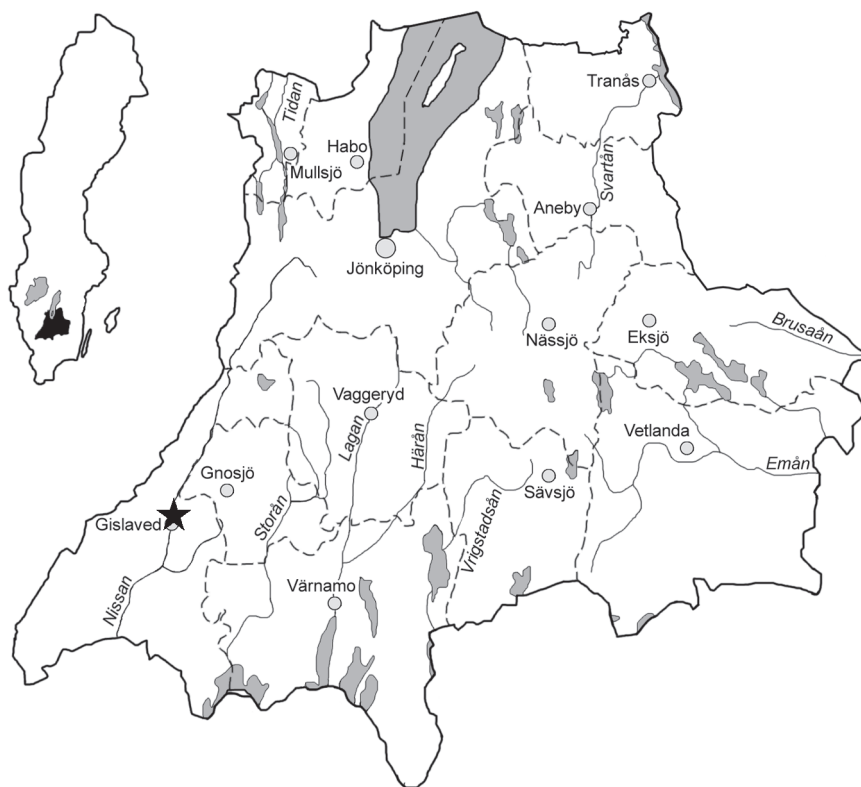
Nennesmo 12:1

Arkeologisk utredning inför planerad torvtäkt, Reftele
socken i Gislaveds kommun, Jönköpings län

Nennesmo 12:1

Arkeologisk utredning inför planerad torvtäkt, Reftele socken i Gislaveds kommun, Jönköpings län

Rapport, foto och ritningar: Jan Borg
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

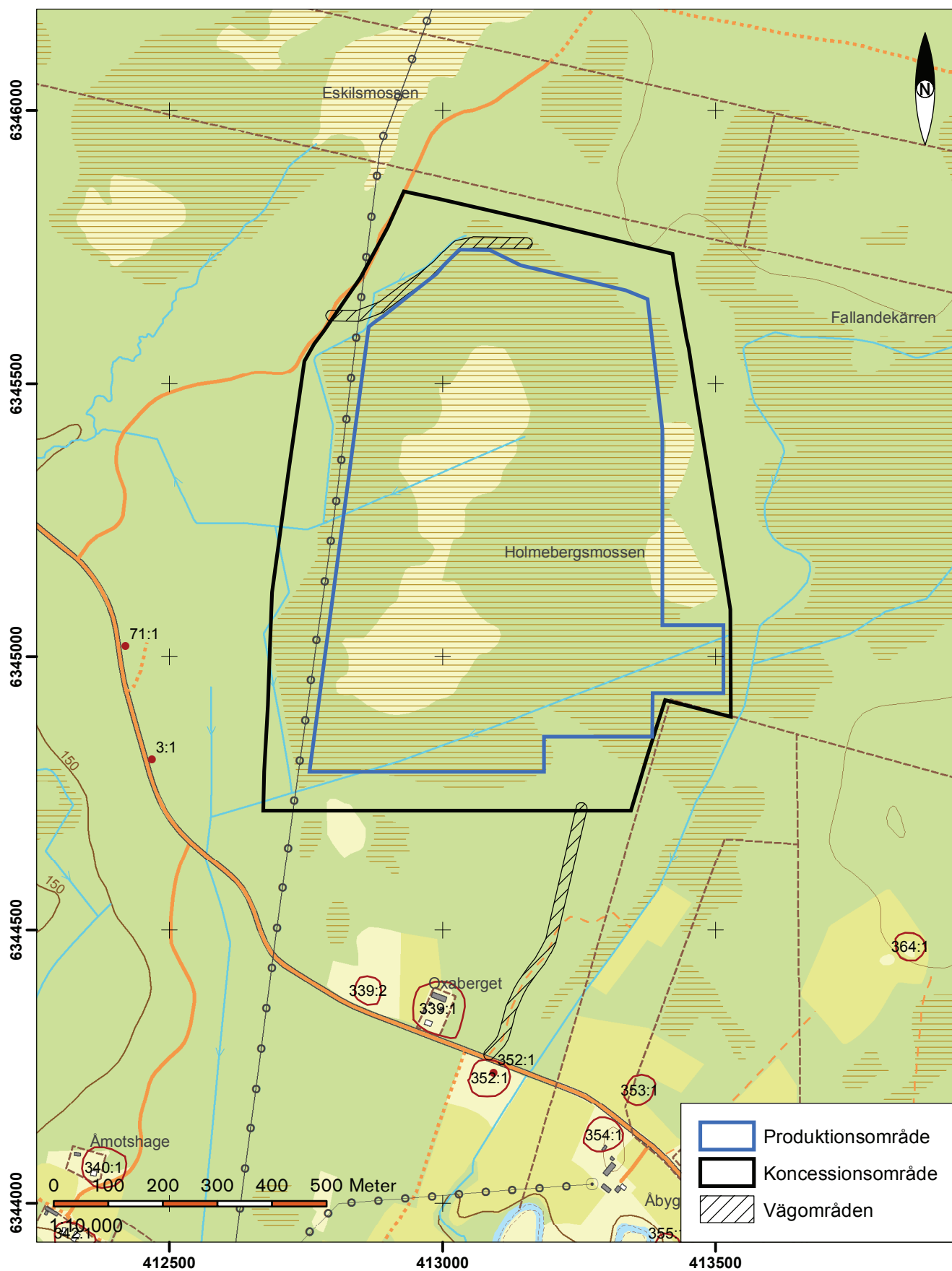
Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor, Geografiska Grunddata samt Geodata (FUK) är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833, nr MS2012/03742 samt dnr i2012/1091.

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2016

Innehåll

Inledning.....	5
Målsättning och metod	5
Fornlämnings- och kulturmiljö.....	6
Resultat.....	7
Kart- och arkivstudien.....	7
Fältarbetet.....	9
Sammanfattning.....	10
Åtgärdsförslag.....	10
Administrativa uppgifter.....	11
Referenser.....	12
Tryckta källor.....	12
Arkiv.....	12
Kartunderlag.....	12

FIGUR 1. Utdrag ur ekonomiska kartans blad 63E 4bS och 63E 4bN. Skala 1:10 000.

Inledning

I enlighet med Länsstyrelsens beslut har Jönköpings läns museum utfört en arkeologisk utredning inom fastigheten Nennesmo 12:1 i Reftele socken, Gislaveds kommun. Utredningen, som genomfördes under april och maj 2016, föranleddes av planer på att öppna en ny torvtäkt. Det aktuella utredningsområdet är ca 80 hektar stort. Utredningen beställdes av Hedberg Ekologkonsult AB.

Fält- och rapportansvarig var Jan Borg, kart- och arkivstudien har utförts av Ådel V Franzén, båda antikvarier vid Jönköpings läns museum.

Målsättning och metod

Målsättningen med den arkeologiska utredningen var att fastställa eventuell förekomst av av forn- eller kulturlämningar inom aktuellt område.

Utredningen inleddes med en genomgång av arkiv och det äldre kartmaterialet som finns för det aktuella utredningsområdet. Sedan följde fältarbetet. Först inventerades området i sökande efter ovan mark synliga lämningar. Därefter grävdes provgropar för hand, i sökande efter under mark dolda lämningar. Var provgroparna grävdes avgjordes i fält utifrån platsens topografi och var de lämpligaste boplatslägena bedömdes vara. Provgroparna har mätts in digitalt med hjälp av handdator med inbyggd GPS.

FIGUR 2. Översiktsbild. Notera skillnaden i vegetation mellan mosse och omgivande mark.

Fornlämnings- och kulturmiljö

I mossens närområde är mycket få lämningar kända och registrerade sedan tidigare, och de som finns är av yngre karaktär.

Inom några kilometers avstånd från det nu aktuella utredningsområdet har endast ett fåtal arkeologiska insatser tidigare utförts. Ungefär 1,5 km öster om nu aktuellt utredningsområde upptäcktes 1989 en stenåldersboplats, RAÄ Anderstorp nr 107. Den kom att undersökas mellan 1990 och 1994 av i första hand frivilliga under ledning av en arkeolog från Jönköpings läns museum. Efter avslutade undersökningar hade ca 4 800 fynd, mestadels av flinta, samlats in. Fynden tyder på att det är en ca 9 000 år gammal boplats som undersökts (Pagoldh 1995).

Under 2000 utreddes en blivande gasledningssträckning från Gislaved och söderut. Den gick t.o.m. genom den västra delen av nu aktuellt utredningsområde. Längs den ca 30 km långa sträckningen grävdes provgropar på ett drygt 20-tal ställen och en av dessa platser ligger inom nu aktuellt område. Vid det undersökningstillfället påträffades inget som antydde forn- eller kulturlämningar på platsen (Gustafsson 2001). Men det utredningsområdet var endast

FIGUR 3. Översiktsfoto av undersökningsytan 2002. Foto: J Gustafsson.

ett tiotal meter brett vilket begränsade möjligheten att leta på de topografiskt mest lämpade platserna för eventuella lämningar. Ca 2,5 kilometer söder om utredningsområdet undersöktes 2002, i samband med byggandet av gasledningen, en stenåldersboplats, RAÄ Reftele 609. Boplatsen hade dateringsmässigt ett spann från ca 9500-6800 f.Kr. och innehöll ca 20 000 flintor samt spridda anläggningar (Gustafsson 2008).

Resultat

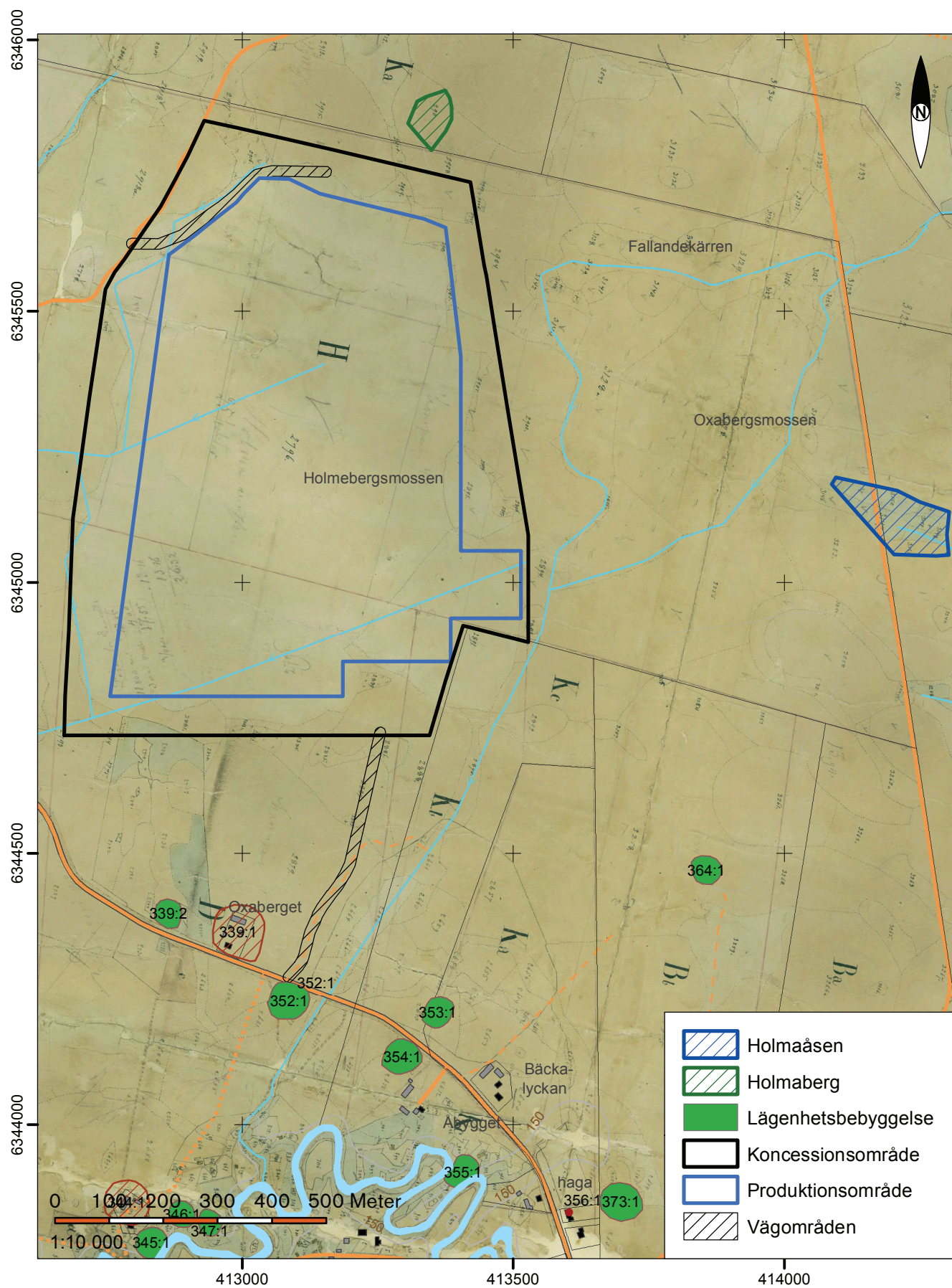
Kart- och arkivstudien

Utredningsområdet ligger till största delen i och intill sankmark vilket också speglas i de äldre kartornas namn på ägor inom och i anslutning till området. I kartan från 1746 förekommer beteckningar som "Furu och någon granskog" i området samt "slät ljungrö". I kartan från 1766 benämns den östra delen av utredningsområdet för ljungrö, vilket troligen indikerar betesaktivitet i området, medan den västra delen av området har ritats som sankmark.

Den dominerande mossen i området heter Holmebergsmossen, ett namn som indikerar att en bebyggelseenhets med namn Holmeberg skulle kunna finnas i närheten. I Lagaskifteskartan från 1862 finns en mindre ägofigur strax norr om utredningsområdet vid namn Holmeberg. Troligen har inte de topografiska och odlingsmässiga förutsättningarna inte tillåtit någon gårdsenhet i området, utan man får snarare tänka sig ett torp eller liknande. Ingen utritad bebyggelsesymbol finns dock på platsen i de äldre kartorna. Längre österut finns på lagaskifteskartan ett område med intagor benämnd Holmaåsen. Inte heller här finns bebyggelse antytt i kartorna. Båda områdena ligger dock utanför utredningsområdet.

FIGUR 4. En av de mindre höjder kring mossen där provgropar grävdes. Foto: J Borg.

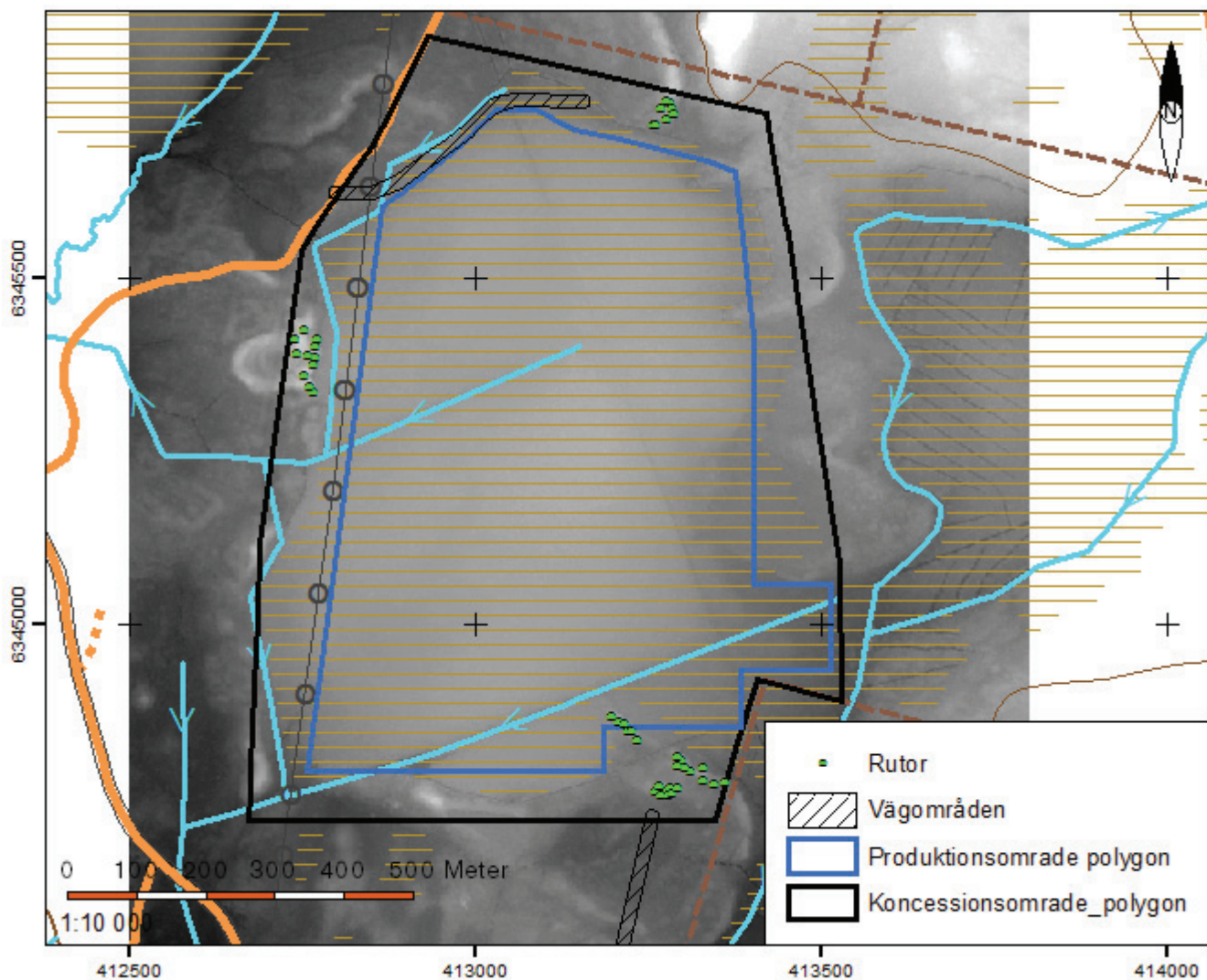
FIGUR 5. Bearbetat utdrag ur lagaskifteskartan från 1862. Skala 1:10 000.

På den ekonomiska kartan från ca 1950 framkommer tydligt hur mossen har dikats ut och vattensamlingar och rännilar förvandlats till raka avvattningsdiken.

Fältarbetet

Utredningsområdet består av koncessionensområdet, produktionsområde samt tillfartsvägar. Den centrala delen av området, produktionsområdet, motsvaras i princip av själva Holmbergamossen och är ca 52,5 hektar stort. Inom resterande yta som ligger kring produktionsområdet, koncessionsområdet, identifierades fem mindre höjder som bedömdes som tänkbara lägen för stenåldersboplatser. Inom dessa fem områden grävdes provgropar för hand där innehållet genomsöktes, i första hand efter flinta. Inga fornlämningsindikerade fynd påträffades i de 40 provgropar som grävdes.

De planerade vägarna sammanfaller med koncessionområdet eller löper över redan befintliga vägar samt våtmark och därför har inga insatser gjorts inom vägområdena.

FIGUR 6. De grävda rutorna mot bakgrund av höjdraster där ljusare partier motsvarar höjder. Skala 1:10 000.

Inom projektet hade medel avsats för sökschaktsgrävning med maskin, men vid den inledande inventeringen gjordes bedömningen att den typen av insatts ej var nödvändig. Vid utredningen i fält kunde inga forn- eller kulturlämningar iakttas.

Sammanfattning

Jönköpings läns museum har utfört en arkeologisk utredning inom fastigheten Nennesmo 12:1 i Reftele socken, Gislaveds kommun. Utredningen föranleddes av planer på att öppna en ny torvtäkt och det aktuella utredningsområdet är ca 80 hektar stort. Utredningen bestod av kart- och arkivstudie, inventering samt grävande av provrutor. Vid utredningen kunde inga forn- eller kulturlämningar beläggas inom området.

Fält- och rapportansvarig var Jan Borg, kart- och arkivstudien har utförts av Ådel V Franzén, båda antikvarier vid Jönköpings läns museum.

Åtgärdsförslag

Inga fornlämningar påträffades inom utredningsområdet, varför några ytterligare åtgärder inte anses nödvändiga. Läns museet har samrått med Länsstyrelsen angående åtgärdsförslagen.

Referenser

Tryckta källor

Gustafsson, J. 2001. *Från Tronebo till Gislaved – inför byggnation av naturgasledning. Anderstorps, Båraryds, Reftele och Villstads socknar i Gislaveds kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2001:09. Jönköping.

Gustafsson, J. 2008. Paradis i inland. *Urminne 2008/7*. Kristianstad

Pagoldh, M. 1995. *Arkeologisk delundersökning av en ca 9000 år gammal stenålders-boplats i Anderstorp, Småland*. Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 1995:15. Jönköping.

Arkiv

Jönköpings läns museums arkiv. Jönköping.

Kartunderlag

Genomgångna akter, Lanmäteriet Arkiv Sök

E95-22:2 Nennesmo 1-10, Laga delning, Nennesmo, Lövås och Klo skogelag, 1766. Nils Esping.

E95-22:3 Nennesmo 1-10, Storskifte, 1808. Jonatan Montelin.

E95-22:4 Nennesmo 1-10, Laga skifte, 1856. Tuve Ludvig Rydberg.

Äldre ekonomiska kartan 5D 9c. Ca 1950.

Jönköpings läns museum har utfört en arkeologisk utredning i Nennesmo i Reftele socken, Gislaveds kommun. Utredningen föranleddes av planer på att öppna en ny torvtäkt och det aktuella utredningsområdet är ca 80 hektar stort. Utredningen bestod av kart-och arkivstudie, inventering samt grävande av provrutor. Vid utredningen kunde inga forn- eller kulturlämningar beläggas inom området.